

© AP

Klimatramp is niet meer tegen te houden

OPINIE Wie gelooft dat de democratie het klimaatprobleem tijdig kan oplossen gelooft in sprookjes.

Door: Marcel van Dam 13 november 2014, 02:00

8

© ANP Kippa

Ik heb nooit geloofd in een utopie. Die berust op wensdenken. Ook niet in het tegengestelde, een dystopie. Die berust op doemdenken. Wel heb ik altijd geloofd in vooruitgang, het geloof dat op lange termijn, met vallen en opstaan, de mensheid op weg is naar betere tijden, met minder honger, geweld en onrecht. Van dat geloof ben ik afgevallen. De mensheid is op weg naar slechtere tijden, met meer honger, meer geweld en meer onrecht.

Een half jaar geleden werd ik gebeld door Vera Keur, net als ik oud-voorzitter van de Vara, met de vraag of ik wilde meewerken aan een nieuwe aflevering van het tv-programma De Achterkant van het Gelijk, deze keer over het klimaatprobleem. Zij stuurde mij een artikel dat zij samen met haar partner, Theo van Stegeren, schreef voor Vrij Nederland over de Australische klimaatexpert Clive Hamilton, auteur van Requiem for a Species. Na lezing van artikel en boek was mijn eerste gedachte: weer zo'n doemdenker die een boek wil verkopen door de mensheid de wacht aan te zeggen. Ik kende het

klimaatprobleem alleen uit de krant en had begrepen dat het pas op lange termijn tot rampen zou kunnen leiden. Tijd zat om het op te lossen.

Ter voorbereiding op het programma begon ik me in te lezen en ik voerde gesprekken met een rijtje deskundigen. Vrij snel kwam ik tot de overtuiging dat we een programma gingen maken over het grootste en beklemmendste probleem van deze en de volgende eeuw. En nog veel erger: de mogelijkheid het tijdig op te lossen bestaat alleen nog maar in theorie.

Natuurkrachten

Sinds de Industriële Revolutie blaast de mensheid steeds meer broeikasgas de atmosfeer in, waardoor de aarde steeds meer warmte van de zon vasthoudt en het subtiele evenwicht tussen natuurkrachten dat het verschijnsel mens heeft gebaard steeds verder uit balans raakt.

Tot nu toe is het sinds 1850 gemiddeld in de wereld 0,8 graden warmer geworden. Bleef het daar maar bij. De Britse tak van PricewaterhouseCoopers publiceert jaarlijks de Low Carbon Economy Index. Uit de index voor 2014 die half september verscheen blijkt dat het probleem snel verder uit de hand loopt en dat we de doelstelling van de VN om de opwarming te beperken tot 2 graden in 2100 rustig kunnen vergeten.

Om die te realiseren moet de uitstoot van CO₂ vanaf heden gedurende deze hele eeuw met 6,2 procent per jaar verminderen. In procenten vijf keer zo veel als werd berekend toen de doelstelling werd geformuleerd. Als we de huidige trend van het terugdringen van de uitstoot volgen, leidt dat tot een opwarming tegen het eind van deze eeuw met 4 graden. Het laatste rapport van het klimaatpanel van de VN van 1 november komt tot ongeveer dezelfde conclusies. Het ergste is: iedere molecuul CO₂ die wordt uitgestoten blijft ongeveer honderdduizend jaar op aarde aanwezig: in de atmosfeer, waar het zorgt voor opwarming, in de oceanen, waar het zorgt voor verzuring en opgeslagen in bos, waarvan steeds meer verdwijnt.

Fossiele brandstoffen

De uitstoot is cumulatief. Als we die vandaag volledig zouden kunnen stoppen kan het toch nog ongeveer 1,5 graad warmer worden dan in 1850. Maar die uitstoot zal niet stoppen, niet vandaag, en niet over vijftig jaar. In het Westen is de welvaart gebouwd op energie uit goedkope fossiele brandstoffen en de rest van de wereld wil naar hetzelfde welvaartsniveau, ook al moeten daarvoor

enorme bergen goedkope kolen worden verstoekt die nog voor honderden jaren voor het opscheppen liggen. Alleen wereldwijde collectieve besluitvorming kan zoden aan de dijk zetten.

De uitstoot van CO₂ in Nederland is nog niet 1 procent van het totaal. Het effect van het wegdoen van je benzine- of dieselauto (niet doorverkopen maar vernietigen) is niet te meten. Zonder de overtuiging dat alle anderen dat ook doen, beginnen alleen idealisten daaraan en die zijn schaars. Bovendien: de transitie van fossiele naar duurzame energie en de adaptatie daarvan in economie en samenleving vergt in ons land aan investeringen al honderden miljarden. In de wereld vele triljoenen. Wie gelooft dat de parlementaire democratie in staat is tot radicale ingrepen om het klimaatprobleem tijdig en adequaat op te lossen gelooft in sprookjes. Zie het geschutter over de aanpassing van de bijtelling van lease-auto's

De gevolgen van een opwarming met ongeveer 3, 4 of 5 graden zijn letterlijk hemeltergend, vooral omdat er processen op gang kunnen komen die onomkeerbaar zijn en huiveringwekkende gevolgen kunnen hebben. Als de permanent bevroren bodem (permafrost) in Rusland en Alaska, 20 procent van het aardse landoppervlak, zou ontdooien, en dat proces is gaande, zouden er enorme massa's methaan kunnen vrijkomen, een veel gevaarlijker broeikasgas dan CO₂. Nu al neemt het Noordpoolijs af met 3.400 kubieke kilometer per 10 jaar. IJs weerkaatst het zonlicht. Hoe meer er verdwijnt, hoe minder weerkaatsing en hoe sneller de rest smelt.

20 miljard

In Nederland kunnen we met een nieuw deltaplan een stijging van de Noordzee met ongeveer een meter tot 2100 à raison van 20 miljard euro nog wel opvangen. Dat geldt niet voor de enkele honderden miljoenen mensen in de wereld die het stijgende water moeten ontvluchten. En vergeet niet: als alle ijs op Groenland zou smelten stijgt de zeespiegel 7 meter. De oceanen verzuren snel. Ten opzichte van 1750 is de zuurgraad al met 30 procent toegenomen. Als we zo doorgaan zal dat percentage stijgen tot 70 in 2050 en 125 in 2100. Dag koraal, dag vissen.

De meeste deskundigen zeggen dat de urgentie om het probleem echt aan te pakken veel te laag is. Er is een ramp nodig om kiezers en gekozenen in beweging te krijgen. Helaas: als in dit geval de nood het hoogst is, is de kans

op redding al voorbij. Veel wetenschappers die bang zijn voor spot en erger van klimaatsceptici en collega's verschuilen zich achter 'waardevrije wetenschap' om maar geen politiek of moreel oordeel te hoeven vellen. Hoe is het mogelijk dat, op enkele uitzonderingen na, de Nederlandse academische wereld, eertijds een bolwerk van maatschappijkritiek, nu zwijgt als het graf als het gaat om een probleem dat alle andere problemen in de schaduw stelt?

De Achterkant van het Gelijk, vanavond op NPO 2 om 20.25 uur.